

05.05.2026 r.

NFZ-GPF.5111.1.2026

2026.219462.AMI

Pan

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

Al. Solidarności 77

00-090 Warszawa

Dot. Zawierania umów dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego przez obywateli Ukrainy posiadających status UKR. Pismo znak: V.7011.2.2026.ETP

Szanowny Panie Rzeczniku,

W odpowiedzi na pismo znak: V.7011.2.2026.ETP z dnia 3 kwietnia br. w sprawie zasad zawierania umów dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego przez obywateli Ukrainy posiadających status UKR oraz przedstawienia stanowiska w zakresie wątpliwości interpretacyjnych co do konieczności uiszczania opłaty dodatkowej przez obywateli Ukrainy, proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

W odpowiedzi na pytanie 1: „Czy w przypadku obywateli Ukrainy przebywających w Polsce ze statusem UKR zasadnym jest naliczanie opłaty dodatkowej za okres braku ubezpieczenia przy zawieraniu umowy dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego?” uprzejmie informuję, że obowiązujący przepis artykułu 68 ust. 7 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1461, z późn. zm.), zwanej dalej: „ustawą o świadczeniach”, stanowi, że objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym osoby posiadającej miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i ubiegającej się o zawarcie umowy dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego, uzależnione jest od wniesienia przez nią opłaty na rachunek Funduszu. Z kolei przepis - ust. 8 tego samego artykułu- stanowi, że wysokość opłaty jest zależna od okresu, w którym osoba, taka nie była objęta ubezpieczeniem zdrowotnym. Pragnę podkreślić, że o tym, kto jest osobą objętą

ubezpieczeniem zdrowotnym stanowi art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy o świadczeniach: są nimi osoby objęte powszechnym - obowiązkowym i dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym, zwane dalej "ubezpieczonymi". Obywatele Ukrainy, zgodnie z art. 37 ust. 1 nieobowiązującej już ustawy z dnia 12 marca 2022 r. *o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa* (Dz. u. z 2022 r., poz. 583, z późn. zm.), których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej był uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 tej ustawy, byli osobami uprawnionymi do świadczeń opieki zdrowotnej wyłącznie na podstawie tej ustawy, a nie ustawy o świadczeniach, a co za tym idzie, nie byli ubezpieczonymi w rozumieniu ustawy o świadczeniach. Jednocześnie przepisy art. 3 ust. 5 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. WE L 166 z 30.04.2004, str. 1, z późn. zm.), traktują takie świadczenia jako świadczenia pomocy społecznej i medycznej, gdzie okresy pobierania tych świadczeń przez wszystkie państwa członkowskie nie są zaliczane do okresów ubezpieczenia zdrowotnego wskazanych w art. 5 tego rozporządzenia.

Podobnie przepis art. 12 c obowiązującej ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2026 r. poz. 203), wprowadzie przyznają wskazanym w nim osobom prawo do wymienionych świadczeń opieki zdrowotnej, ale przepis ten nie stanowi ani tytułu do podlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu, ani nie potwierdza objęcia takim ubezpieczeniem.

Wyjątki, od zasady pobierania opłaty od osoby wnioskującej o zawarcie umowy dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego mającej miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wymienia art. 3 ust. 2 ustawy o świadczeniach, do którego odwołuje się art. 68 ust. 9 omawianej ustawy. Przy obliczaniu opłaty istotne znaczenia ma zasada wyrażona w art. 68 ust. 10 ustawy o świadczeniach, nakazująca doliczenie do okresu, w którym osoba ubezpieczająca się dobrowolnie nie była ubezpieczona, okres niepodlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie dotychczasowych przepisów.

W odpowiedzi na pytanie 2: „*Czy okres przebywania w Polsce ze statusem UKR, w którym osoby te miały ustawowe prawo do korzystania ze świadczeń zdrowotnych finansowanych przez NFZ, powinien być traktowany jako okres wyłączający obowiązek ponoszenia takiej opłaty?*” uprzejmie informuję, że norma wyrażona w art. 68 ust. 10 ustawy o świadczeniach, wymaga,

aby przy obliczaniu opłaty, do okresu, w którym osoba ubezpieczająca się dobrowolnie nie była ubezpieczona, doliczony został okres niepodlegania ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie dotychczasowych przepisów. Wobec powyższego, ponieważ okres korzystania ze świadczeń obywateli Ukrainy na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. *o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa* i ustawy z dnia 23 stycznia 2026 r. *o wygaszeniu rozwiązań wynikających z ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz o zmianie niektórych innych ustaw* nie był okresem objęcia ubezpieczeniem zdrowotnym, nie może zwalniać obywateli Ukrainy z obowiązku ponoszenia wymaganej opłaty.

W odpowiedzi na pytanie 3: *„Czy istnieje możliwość zawarcia umowy dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego przez obywateli Ukrainy, którzy utracili prawo do świadczeń zdrowotnych po zmianach przepisów, bez konieczności ponoszenia jednorazowej opłaty w wysokości kilkunastu tysięcy złotych, tak aby mogli oni samodzielnie opłacać bieżące składki na dobrowolne ubezpieczenie zdrowotne?”* uprzejmie informuję, że obywatele Ukrainy ze statusem UKR, jeśli mają miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, mogą, w przypadkach uzasadnionych sytuacją materialną, warunkami rodzinnymi, sytuacją zdrowotną lub innymi okolicznościami wskazującymi na ich trudną sytuację życiową, zgodnie z ust. 11 art. 68 ustawy o świadczeniach występować do dyrektorów oddziałów wojewódzkich Funduszu z wnioskami o zwolnienie z opłaty dodatkowej albo jej rozłożenie na raty. Wnioski takie rozpatrywane są indywidualnie.

Z poważaniem

Filip Nowak

Prezes NFZ

/Dokument podpisany elektronicznie/

Kontakt:

Adam Miłkowski, tel. 22 57260 37, e-mail Adam.Milkowski@nfz.gov.pl